

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

IKT. SZÁM: VII/33/2/2019

MELLÉKLET: jelenléti ív

**HAJLÉKTALANÜGYÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT
EMLÉKEZTETŐ**

2019. MÁRCIUS 13. 10.00

Helyszín: IM 1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 4. 439/a tárgyaló

Időpont: 2019. március 13. 10.00

Tárgy: Hajléktalanügyért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

1. napirend: Ügyrend elfogadása

Fülöp Attila szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár, az ülés elnöke köszöntötte a résztvevőket, valamint ismertette a napirendet.

Dr. Miletics Marcell a Baptista Szeretetszolgálat képviselőjeként jelezte, hogy amennyiben lehetséges felvetne néhány témát az „Egyebek” keretében.

Fülöp Attila a napirendet az „Egyebek” napirendi ponttal kiegészítette. Az Ügyrenddel kapcsolatban elmondta, hogy előzetesen kiküldésre került a Hajléktalanügyért Felelős Tematikus Munkacsoport ügyrendjének tervezete, amely technikai változásokat tartalmaz. Jelezte, hogy a kiküldött ügyrendhez képest helyesbítésre került az elnöklés jogkörének átruházásáról szóló III. pont 1. alpontja az alábbiak szerint:

1. A Tematikus Munkacsoport elnöke az Emberi Erőforrások Minisztériumának szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára, aki az elnöklés jogkörét saját hatáskörben átruházhatja a ~~szociálpolitikáért~~ szociális ügyekért felelős helyettes államtitkára.

Az ülésen az ügyrendre más szóbeli észrevétel nem hangzott el, a Munkacsoport a Hajléktalanügyért Felelős Tematikus Munkacsoport ügyrendjét a fenti változtatással egyhangúlag elfogadta.

2. Tájékoztató a hajléktalan ellátási tartalékalap felhasználásáról

Fülöp Attila a napirend felvezetésében mindenkinek megköszönte a munkáját, aki az elmúlt hónapokban a hajléktalan ellátásban részt vett. Elmondta, hogy a 2018. október 15-ei

törvénymódosítás¹a hajléktalan ellátórendszert direkt módon nem, de következményeiben érintette ezt a területet. Október 15. után rendkívüli összefogás valósult meg. Példaértékű, ahogy a hajléktalan ellátó intézmények a Rendőrség, a Belügyminisztérium (a továbbiakban: BM) együttműködésével megoldották a helyzetet. Ősszel a kormány létrehozott egy tartalékalapot a hirtelen felmerülő, a meglévő normatívából nehezen megoldható élethelyzetek kezelésére. A tartalékalap összege 300 M Ft volt, aminek a legnagyobb része azt a jogszabály módosítást finanszírozta, amelyik arról rendelkezett, hogy a nappali melegedők hosszabb nyitva tartásával érjen össze a nappali és az éjjeli menedékhelyek nyitvatartása, így valamilyen intézmény mindig álljon rendelkezésre. A BM segítségével az önkormányzati fenntartók kaptak megközelítőleg 75 M Ft-ot. A civil, valamint egyházi fenntartók 140,5 M Ft-ra pályázhattak, amit nappali működésre tudtak igénybe venni. Továbbá 30,7 M Ft-os keret állt rendelkezésre a Máltai Szeretetszolgálat által működtetett Rimaszombati úti első befogadó hely finanszírozására és volt 50 M Ft vis major keret. A finanszírozás a nappali nyitva tartás esetében október 15-től december 31-ig állt rendelkezésre. A beérkezett pályázatok nem érték el az előzetesen kalkulált nagyságot, összesen 88 M Ft-ra pályáztak a nappali intézmények fenntartói. A fennmaradó összeget hozzátették a vis major kerethez, amiből mindenféle felújítást lehetett igényelni. **Fülöp Attila** elmondta, hogy a gyakorlati jelzések alapján áttekintik, valóban szükséges-e minden nappali melegedő esetében a hosszabbított nyitva tartás. A január 1-től fennálló nyitvatartási kötelezettséget finanszírozni fogják. Készült egy előterjesztés a Kormány részére, amiről a döntés várhatóan március végéig megszületik. A vis major keretre 2018 novemberében kiírt pályázatra 2019. január 15-ig lehetett jelentkezni. Összesen 67 db pályázat érkezett felújításra, egyedi programokra. Összesen 97 új férőhely fog kialakításra kerülni ezekből a pályázatokból. A Hajléktalanokért Közalapítvány (a továbbiakban: HKA) kezelésében levő rugalmas tartalékalap tud reagálni hirtelen megoldandó problémákra. Ez a forrás ilyen mértékben eddig nem állt rendelkezésre és lehetőség szerint a jövőben is fenn kívánják tartani. **Fülöp Attila** a külső férőhelyek tekintetében elmondta, hogy 2019-ben a téli tapasztalatok levonása után áttekintik a lehetőségét a külső férőhelyek fejlesztésének.

Varga Péter a HKA képviselőjeként a tartalékalap felhasználása tekintetében kiegészítette az elhangzottakat azzal, hogy a nappali melegedők esetében nem volt akkora a felhasználás, sokkal nagyobb igény volt azoknak a nehéz helyzeteknek a kezelésére, amelyek országszerte, regionálisan különböző mértékben alakultak ki. Ezt a kiírást úgy támogatta, hogy nagyon gyorsan tudtak segítséget nyújtani. Amennyiben sikerül ehhez a forráshoz ismételtelen hozzájutni, akkor a szervezetek október-novemberben elő tudnak készülni a következő téli időszakra. Ez egy hiánypótló támogatás volt. A 98 férőhely kialakítása nagyon színes megoldásokon keresztül valósult meg (pl. konténer, tető ráépítés). A korábbi HKA-s pályázatoknál néhány millió forintba lehetett pályázni, most 25 M Ft volt a legnagyobb összeg, ami az ellátásra fordítható támogatási kereteket tekintve igen nagy összeg. Hangsúlyozta, hogy a támogatás mértéke, intenzitása, gyorsasága jobb volt, mint a korábbi időszakban. A nappali melegedők tekintetében elmondta, hogy a rövid távú tapasztalatok azt mutatják, hogy a hétvégi nyitvatartásnak van értelme, de nem minden intézményben. És nem minden intézményben szerencsés a 12 órás nyitvatartás. A sajátos profilú nappali melegedőknek, amelyek nem kapcsolódnak össze más intézményi ellátásokkal, délután 4 és 6 óra között nincs relevanciája. Az adatokat folyamatosan gyűjtik, várhatóan nyárra tudnak pontos adatokkal szolgálni.

3. Tájékoztató a Vörös kód tapasztalatairól

Fülöp Attila elmondta, hogy a napirendi pont az idei év Vörös kóddal kapcsolatos tapasztalatairól fog szólni. Ezen a télen nagyon hosszán tartó hideg nem volt. Vörös kód riasztás nem egész két napig volt

---

¹ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

érvényben, két régióban, Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön. A Vörös kód intézménye egy fontos intézmény, ami korábban is jól vizsgázott. A szervezettség és a készen állás tekintetében nem volt semmi probléma, mindenki tudta, mit kell tenni. A két nap alatt 10 személy elhelyezésére került sor, akik közül 7 fő volt hajléktalan. Az új férőhelyeket és az országos átlagot vizsgálva, mindig több férőhely állt rendelkezésre, mint az aktuális napi igény volt. Az országos eloszlás alapján ebben a két régióban van leginkább igény a férőhelyfejlesztésre, de a Vörös kód riasztás időszakát ezekben a régiókban is sikerült megoldani. **Fülöp Attila** kitért rá, hogy nyáron is volt Vörös kód riasztás a hőségre való tekintettel. A Vörös kód intézményét a jövőben is fenn kívánják tartani, az intézmények ismerik, betartják a hatóságok is, rossz tapasztalat nem volt.

4. Egyebek

Dr. Miletics Marcell a Baptista Szeretetszolgálat Utcafront Menedék képviselőjében elmondta, hogy konstruktív megbeszélést folytatott Morva Emíliával a Máltai Szeretetszolgálattól, melynek során áttekintették a hajléktalan ellátás problémáit. Elmondta, hogy a szociális munkás képzésben részt vevők közül a terepgyakorlatok során szerzett tapasztalataik után sokan elhagyják a pályát. A *Szakmai Kollégium* jelenleg nem működik, nagy szükség lenne rá, hogy ezeket a kérdéseket ott is meg tudják vitatni. A szakmán belül teljes egyetértés van azokban a kérdésekben, amelyeket most felvet. A rendszer első és legnagyobb problémáját a *kiléptető rendszer* hiányában látják. Elmondta, hogy a Baptista Szeretetszolgálat a BM-mel évek óta nagyon jól együttműködik közfoglalkoztatási témákban. Véleménye szerint a BM-mel együtt ezt a problémát is tudnák orvosolni. A hajléktalan ellátórendszer jelenleg zsákutcás, nincsenek kivezető utak és ettől nem csak a benne lévő ember szenved, hanem a szociális munkás is, aki a tűzoltó szerepén túl az emberi fejlődést és növekedést nem tudja elősegíteni, a hivatásához az lenne méltó, hogy ehhez járuljon hozzá. Ha nincs kiléptető rendszer, akkor nincs motiváció. Nagyon sok üres ingatlan van, de piaci alapú bérleti viszonyokba a szervezetek nem tudnak belemenni. Valamiféle lakásgazdálkodás, összehangolt cselekvési terv ebben a témában nagyon lényeges lenne. Sok olyan ember van, aki dolgozik, önálló életvitelt tudna fenntartani, de lehetőség hiányában nem tudja ezt megtenni. Kutatási adatokból tudják, hogy kint a közterületen halmozott problémákkal rendelkező emberek élnek. Pszichiátriai betegek, kerekesszékesek, idős emberek, szenvedélybeteg emberek, ez egy idősödő populáció és úgy tűnik, mintha a rendszer nem tudna reagálni erre a megváltozott helyzetre. Nagy szükség lenne a *tartós bentlakásos ellátásra*, a különböző kórképekkel rendelkező speciális célcsoportoknak a szakmailag megfelelő segítségnyújtásra. Az éjjeli menedékhelyek és a nappali melegedők összevonása, a 24 órában nyitva tartó intézmények orvosolhatnának jó néhány problémát. Egy stabil ágy a biztonságot tudja pótolni. Ha stabil ágyak, stabil, zárható szekrények jönnének létre, az hozzájárulhatna ahhoz, hogy az ember legalább valahol otthon érezze magát, ahova tudja szervezni az életét. Ez fejlődésnövekedést eredményezhetne. Az *átmeneti szállókra és a családok átmeneti otthonára* vonatkozó jogszabály is felülvizsgálatra szorul. A másfél éves bent tartózkodási lehetőség nagyon sok problémát vet fel az emberek életében. A család bekerül nagy nehezen egy intézménybe, munkát, iskolát találnak, majd másfél év után el kell költöznie és újra kell kezdenie. Ugyanez a helyzet a szociális munkással, aki másfél év után lehet, hogy elveszíti a munkahelyét. A befogadó *intézmények fizikai kondíciója* nem megfelelő. Az intézmények felújítását, karbantartását és rovarmentesítését a BM segítségével meg tudnának oldani. A TMCS ülésén már korábban kértek rovarirtásra külön támogatásokat, mert a normatívából nehéz megoldani. Egy 110 férőhelyes intézmény évente 1-1,5 M Ft-ot költ rovarirtásra. Ahhoz, hogy a szociális munkások megtarthassák a motivációjukat, az *adminisztrációs terhek csökkentésére* van szükség. Reményét fejezte ki, hogy létrejöhet egy szakmai együttműködés annak érdekében, hogy a felsorolt problémákat orvosolni tudják.

Fülöp Attila elmondta, hogy az elhangzott javaslatok között sok olyan szerepel, ami egyezik az EMMI szándékával. Megköszönte a BM és a fenntartók együttműködését. Az egyik kérdés, amire a hangsúlyt kell helyezni az a kivezető út. Vannak olyanok, akik képesek önálló lakhatásra, önálló munkavégzésre. Vannak erre jó példák, ha a fenntartó önkormányzatot rá lehet bízni az együttműködésre. 2019-ben a legfontosabb, hogy erre – akár magyar keretek között, akár a 2021-es EU-s tervezésben – egy működő modellt fejlesszenek. Az intézményrendszernek nem az a célja, hogy magán belül tartsa az embereket. A másik hangsúlyos kérdés a hajléktalanság mint kórkép. A hajléktalanság egy nagyon kis része a hajléktalan emberek mögött lévő sorsnak, de látványos, hogy nincsen hajlék a feje fölött. Ez a végső fázisa valaminek. A továbblépés érdekében a szakmai párbeszéd folytatására szükség van. Ígéretet tett rá, hogy a következő TMCS ülésre meghívást kap **Szentes Tamás** miniszteri biztos is. Megerősítette, hogy az első megoldandó kérdés a kiléptető rendszer. Hozzátette, hogy a Szakmai Kollégiumok működni fognak, azok keretében is lehetőség lesz a párbeszédre.

Polacsek Györgyi a Magyar Vöröskereszt képviselőjében elmondta, hogy hasonló tapasztalataik vannak. A rehabilitációs részlegük jelenleg is működik, de a kollégák nagyon nehezen boldogulnak, a források és a munkahely teremtése nagyon nehéz. Budapesten 20 éve fenntartanak két kiléptető lakást 6 fő elhelyezésére. Ezek esetében is probléma a finanszírozás, de szakmai kérdések is felvetődnek, hogy a szociális munkás mennyire folyhat bele az életükbe. Hozzátette, hogy a rehabilitációs részleg 38 férőhelyes, de nem biztos, hogy adott időpontban fel tudják tölteni 38 fővel. Ebben az esetben a szociális munkás bére a normatíva miatt csökken. Ezt a kérdést is felül kellene vizsgálni. Miskolcon már megszűnt a rehabilitációs részleg, helyette most már 60 fős a „Hajlék” Szociális Otthon. Egyetértett **Fülöp Attilával** abban, hogy felül kellene vizsgálni az intézmények finanszírozását is, a különböző intézmények finanszírozását nem ugyanúgy kell megoldani. Elmondta, hogy vannak nagyon jó tapasztalataik egyes önkormányzatokkal, de van ahol, nem könnyű az együttműködés. Az idei évben sikerült pályázatokat nyerni, de előtte több éven keresztül nem. A kórházakból kibocsátott pszichiátriai betegek gondozása szinte embertelen körülmények között zajlik, a forráshiány miatt. Fedél van a fejük fölött, de nem felel meg a kor kihívásainak, az egyéni élettér, az intimitás, ami minden embert megillet, nincs biztosítva. Megerősítette a rovarirtás fontosságát. Felmérték az intézményeikben a rovarirtásra fordított kiadások összegét. Valóban nagyon nagy összeg és a drágábbat, hatékonyabbat szükséges megrendelni, mert a 20 E Ft-os rovarirtást hatékonysága egy hétig tart. A rovarirtás nagy szervezést is igényel, hogy egyszerre és minél hatékonyabban kivitelezhető legyen.

Fülöp Attila elmondta, hogy volt olyan pályázó, aki a tartalékalapból rovarirtásra kért és kapott támogatást.

Varga Péter hozzátette, hogy nem a hagyományos rovarirtó módszereket támogatták, hanem a speciális megoldásokat. Megerősítette, hogy ez egy élő és nagyon súlyos probléma.

Dr. Andrászi-Tóth Veronika az EMMI Szociális és Gyermekjóléti Szolgálatok Főosztályának vezetője a rovarirtással kapcsolatban elmondta, hogy az egyik nyertes pályázat egy fagyasztó konténer volt. A másik pedig a Máltai Szeretetszolgálat pályázata, egy nagyon erősen felfűthető szoba. Amennyiben beválnak ezek a módszerek, akkor ezeket modellprogramként szeretnék elterjeszteni. A rehabilitációs intézményekkel kapcsolatos felvetésre reagálva elmondta, hogy 2018 őszén megkeresték a rehabilitációs intézményeket (nem csak a hajléktalanokat ellátó rehabilitációs intézményeket) egy kérdőívvel annak érdekében, hogy feltérképezzék a szakmai és finanszírozási részen fennálló problémákat. Elmondta, hogy az intézményeket a következő hónapokban tervezik felkeresni, azzal a

céllal, hogy feltárják a nehézségeket és javaslatokat gyűjtsenek a rendszer hibáinak kiküszöbölésére vonatkozóan, a hatékonyabb működés érdekében.

Dr. Borza Beáta az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala képviselőjében elmondta, hogy aláírás alatt van az elkészült téli krízisjelentés, amelyből egyelőre részleteket nem tud mondani. A dokumentumban szinte valamennyi, **Miletics Marcell** által elhangzott kérdésben tesznek ajánlásokat a tárca vezetőinek. A szakemberek részéről egyre erőteljesebben jelentkeznek a speciális kérdések, a rehabilitáció kérdései, amelyek szükségessége alapjogi háttérrel megerősítve indokolható. Kiemelte a hajléktalan emberek korösszetétele, populációja változásának kérdését. Az idős hajléktalan emberek ellátása másfajta struktúrában valósítható meg. A fiatalok más terhekkal jelennek meg az ellátórendszerben, mint például a drog kérdése. Ezen kívül a fiataloknak más a hozzáállása a törvényekhez, a hatóságokhoz és az ellátórendszerhez. E tekintetben is át kell gondolni az ellátórendszer fejlesztését. Esetleg a szociális munkás képzésben is részletesebben kell erről beszélni. A szociális munkások, illetve a szociális területen dolgozó emberek sorsával kapcsolatosan elmondta, hogy a rendszerből kiürülnek a szakemberek. Ez igaz az idős és a fogyatékos ellátás területén is. Nincsenek szakemberek, bárkit felvesznek, a bérvizonyok miatt nehéz az utánpótlás. A minőségi szakemberek nélkül minőségi ellátást nyújtani – bármilyen jól felszerelt intézményben is – lehetetlen. Ebben a kérdésben is át kell strukturálni a gondolkodást. Elmondta, hogy 2008-ban volt az akkori ombudsmannak egy éves hajléktalan projektje, amelynek keretében vizsgálták a bekerülést, a bent lét és a kivezető utak módszereit, lehetőségeit. Sok tekintetben van pozitív változás. A szociális ellátórendszert egészében szükséges felülvizsgálni, mert ezek a rendszerek egymással összefüggnek. A bentlakásos gyermekellátó intézményekből utánpótlás van a hajléktalan ellátásba, a fogyatékos vagy a pszichiátriai ellátásba.

Fülöp Attila megerősítette, hogy a hajléktalanság kérdésén túlmutat, de fontos tény, hogy a hajléktalanság fiatal generációjának egy része a gyermekvédelmi ellátórendszerből kerül ki, ami ellen tenni kell.

Réthy Pál a BM Közfoglalkoztatási Stratégiai és Koordinációs Főosztály képviselőjében elmondta, hogy 2015 óta működik az országos közfoglalkoztatási mintaprogram. 2019-ben is elindultak ezek a programok, a főváros és 15 megye, 39 közfoglalkoztatójával. 782 fő vesz részt a programban, ami 2020 februárjáig tart és 1,4 Mrd Ft-tal finanszírozták. A mintaprogram keretében sok jó és értékteremtő program folyik. A Baptista Szeretetszolgálat példamutatóan viszi ezeket a programokat, amelyeknek sok pozitív médiavisszhangja is volt.

Dr. Fehér Éva az Egészségügyi Szakmai Kollégium OSTHK Tagozatának képviselőjében üdvözölte a felvetéseket és a szakmai egyeztetést. Jelezte, hogy a sürgősségi ellátásban nagy problémát jelent a hajléktalanok higiéniai állapota, lelassítja a normál munkarendet. Ez emberi jogi szempontból is nagyon kényes téma.

Fülöp Attila elmondta, hogy az intézmény fenntartók részéről felmerült több megoldási javaslat is a hajléktalan ellátórendszer egészségügyi lábának erősítésére. **Fülöp Attila** további hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Szabó-Princz Viktória titkárságvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Jóváhagyta: Fülöp Attila szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár, EMMI